

**Житомирський державний університет імені І. Франка
Навчально-науковий інститут філології та журналістики
Кафедра теорії та історії світової літератури**

ПОЛІЛОГ

№ 2

**Науково-публіцистичний
студентсько-викладацький збірник**

Засновано у 2013 р.

**Житомир
2014**

УДК 82–92 : 82.09

Головний редактор

Володимир Єршов, доктор філологічних наук

Відповідальний секретар

Ольга Коржовська, кандидат філологічних наук

Редакційна колегія:

Галина Бондаренко, кандидат філологічних наук

Галина Соболевська, кандидат філологічних наук

Наталія Астрахан, кандидат філологічних наук

Тетяна Недашківська, кандидат філологічних наук

Олена Юрчук, кандидат філологічних наук

Вікторія Білявська, асистент

Юліана Кацемба, асистент

Верстка, технічне редагування

Жанна Ганько

Затверджено на засіданні
кафедри теорії та історії світової літератури
(протокол № 9 від 15 травня 2014 р.)

Державна реєстраційна служба України. Свідцтво про державну
реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія ЖТ № 184/561-Р від 04.04.2013 р.

ISSN 2311-1844

Адреса редколегії:

Житомирський державний університет імені Івана Франка.
10008. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40, корп. 4, ауд 503.
e-mail кафедри: zar.liter@gmail.com

© «Полілог», 2014.

ISSN 2311-1844

З М І С Т

ЕЙДОС ЛІТЕРАТУРНОГО ТЕКСТУ

Вікторія БІЛЯВСЬКА

ОБРАЗ РУІН В «МЕМУАРАХ ІЗ
ЖИТТЯ» ЄВИ ФЕЛІНСЬКОЇ 5

Юліана КАЦЕМБА

МОТИВ ПОГЛЯДУ ЯК СКЛАДОВА
АВТОХАРАКТЕРИСТИКИ ГЕРОЇВ У
«ЧОРНІЙ РАДІ» П. КУЛІША ТА
«СПОГАДАХ...» Г. ЖЕВУСЬКОГО 9

Ольга КОРЖОВСЬКА

КОНЦЕПЦІЯ АВТОРСТВА У
ЛІТЕРАТУРНИХ ПАМ'ЯТКАХ
КИЇВСЬКОЇ РУСІ 13

Анастасія ЦЕРКОВНА

ДИХОТОМІЯ МІСТА ТА СЕЛА У
ЗОБРАЖЕННІ УКРАЇНСЬКИХ
ЕТНІЧНИХ ЗЕМЕЛЬ У
«ЩОДЕННИКУ» Д. Т. ДЖЕЙМСА 17

Олена ЮРЧУК

УКРАЇНСЬКЕ ЯК ЕКЗОТИЧНЕ 21

Анна ВЕСЕЛЬСКАЯ

ОДИНОЧЕСТВО КАК ОДИН ИЗ
ВЕДУЩИХ МОТИВОВ ЛИРИКИ
М. Ю. ЛЕРМОНТОВА 25

Марина ВОДОТИЕЦ

ПОЛИСЕМАНТИЧНОСТЬ
СИМВОЛИКИ НАЗВАНИЯ РОМАНА
СТЕНДАЛЯ «КРАСНОЕ И ЧЕРНОЕ» 29

Олена ГОРЯЧКО

ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ
«ЩОДЕННИКА В 3-Х ТОМАХ»
ВІТОЛЬДА ГОМБРОВИЧА 32

Светлана ГРИЦИК

ОСОБЕННОСТИ КОНФЛИКТА В
«МАЛЕНЬКИХ ТРАГЕДИЯХ»
А. С. ПУШКИНА 36

Марія ДЕРКАЧ

ХУДОЖНЯ СПЕЦИФІКА
УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДІВ
ТРАГЕДІЇ «ГАМЛЕТ» В. ШЕКСПІРА 40

Ганна КАРТАШОВА

ПОВІСТЬ ХЕМІНГВЕЯ «СТАРИЙ І
МОРЕ» ЯК ФІЛОСОФСЬКИЙ ТВІР 43

Аліна КОНСЕВИЧ

АВТОРСЬКІ ІНТЕНЦІЇ У
«СЛОВІ ПРО ЗАКОН І БЛАГОДАТЬ»
ІЛАРІОНА КИЇВСЬКОГО 46

Нина КУЛЕША

ЭПИЧЕСКАЯ ПРИРОДА КОНФЛИКТА В
ДРАМЕ А.Н. ОСТРОВСКОГО «ГРОЗА» . 49

Владислав МЕЛЬНИЙЧУК

РОЛЬ ХРИСТИАНСТВА
У ЖИТТІ ТА ТВОРЧОСТІ
МИХАЙЛА БУЛГАКОВА 52

Руслана МІНЕНКО

ПСИХОБІОГРАФІЧНИЙ РОМАН
«ТРОЯНДА РИТУАЛЬНОГО БОЛЮ»
С. ПРОЦЮКА: ІСТОРІЯ МАЛЕНЬКОГО
БІЛОГО ХЛОПЧИКА 55

Оксана НАУМЕНКО

ИСТОРИЯ СОЗДАНИЯ РОМАНОВ
«АННА КАРЕНИНА» И «ГОСПОЖА
БОВАРИ»; ЭСТЕТИЧЕСКИЕ ВЗГЛЯДЫ
ПИСАТЕЛЕЙ 59

Анастасія ПЕЦЫК

«ДАМА С СОБАЧКОЙ»: ЧЕХОВСКИЕ
ДОН ЖУАНЫ 63

Ірена РОМАНУХА

ГЁТЕ И МАСОНСТВО 66

Александра САНДАЛЮК

АЛЕКСАНДР БЛОК, КАК ПАТТЕРН И
ИДЕАЛ В ТВОРЧЕСТВЕ ИГОРЯ
ЖИВАГИНА 70

Алина СЕМЕНЮК

ТЕМА ЛЮБВИ И ТВОРЧЕСТВА В
РОМАНЕ М. А. БУЛГАКОВА
«МАСТЕР И МАРГАРИТА» 74

МОВОЗНАВЧІ

ОБРІЇ

Дар'я Мельничук

РЕЧЕВОЕ МАНИПУЛИВАНІЕ:
УПАКОВОЧНЫЙ ДИСКУРС 77

Татьяна НИКИШОВА

СРЕДСТВА ВЫРАЖЕНИЯ ОЦЕНКИ
В РУССКОЯЗЫЧНОЙ ПРОЗЕ
Т. Г. ШЕВЧЕНКО 81

Світлана САМІЙЛИК

ЗІСТАВЛЕННЯ АСОЦІАТИВНИХ
ПОЛІВ УКРАЇНСЬКИХ ТА
АНГЛІЙСЬКИХ ЛЕКСЕМ НА
ПОЗНАЧЕННЯ ОСВІТНІХ ПОНЯТЬ ... 85

Анна ТАРАСЮК

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКИЕ
ПАРАЛЛЕЛИ НАЗВАНИЙ РАСТЕНИЙ
В РУССКОМ И АНГЛИЙСКОМ
ЯЗЫКАХ 89

Наталія ЯКИМЕЦ

СЛОЖНОСТЬ И
НЕОДНОЗНАЧНОСТЬ ЯВЛЕНИЯ
«КОННОТАЦИЯ» 93

СОБОР МУЗ:

ПОЕТИЧНА СТОРІНКА

<i>Олександр ВИШНІВСЬКИЙ</i>	97
<i>Ірина БАБАЯН</i>	98
<i>Ольга ГАВРИЛОВА</i>	99
<i>Юліана КАЦЕМБА</i>	100
<i>Олена КОВАЛЬЧУК</i>	102
<i>Дар'янна КРУТОГОЛОВА</i>	103
<i>Ірина КУХАРЕЦЬ</i>	104
<i>Ілона ЛОГУНОВА</i>	105
<i>Лілія МАСАН</i>	106
<i>Ксенія МУЗИЧЕНКО</i>	107
<i>Альона НОВАКІВСЬКА</i>	108
<i>Кристіна ПОЛІЩУК</i>	109
<i>Оксана ПОЙДА</i>	110
<i>Яна РИБАНЮК</i>	111
<i>Лариса САВЧУК</i>	112

<i>Наталія СЕМЕНЧУК</i>	113
<i>Віра СМОЛЯР</i>	114
<i>Яна СТАВСЬКА</i>	115
<i>Марина СУПРУНЕНКО</i>	116
<i>Тетяна ТИЩУК</i>	117
<i>Володимир ЦЬОПИЧ</i>	118
<i>Тарас ЧУМАК</i>	119
<i>Марія ШОМКО</i>	120
<i>Надія ШАНЮК</i>	121
<i>Леся ЯНЧЕВСЬКА</i>	122

VPowerH

Володимир ШИНКАРУК

МИКОЛА КАВЕЦЬКИЙ:
«Я прийшов із світанків» 123

Микола КАВЕЦЬКИЙ

Поезії 126

Марія САМОЛЮК

МОЛОДЫЕ, ПЕРСПЕКТИВНЫЕ И
НЕМНОГО НАИВНЫЕ...
ПРОФИЛЬ И АНФАС 15 ГРУППЫ 128

Юліана КАЦЕМБА

ВІКТОРІЯ БІЛЯВСЬКА:
НА КАФЕДРІ ТА ПОЗА НЕЮ 132

ЮВІЛЕЇ

<i>Галина Іванівна СОБОЛЕВСЬКА</i>	137
<i>Антон Михайлович ЛІСОВСЬКИЙ</i> ...	138
<i>Петро Васильович БІЛОУС</i>	139
<i>Людмила Петрівна ПІДЛУЖНА</i>	140
<i>Семен Іларіонович ЛОСЄВ</i>	141
<i>Яків Феліксович РИВКІС</i>	142
<i>Павло Карпович СЕРБІН</i>	143

ХРОНІКА КАФЕДРИ

теорії та історії світової літератури ІФЖ
ЖДУ ім. І. Франка 2013 – 2014 н. р. 144

**ДИХОТОМІЯ МІСТА ТА СЕЛА У ЗОБРАЖЕННІ
УКРАЇНСЬКИХ ЕТНІЧНИХ ЗЕМЕЛЬ У «ЩОДЕННИКУ
ПОДОРОЖІ ДО НІМЕЧЧИНИ, ШВЕЦІЇ, РОСІЇ ТА
ПОЛЬЩІ У 1813 – 1814 РОКАХ» Д. Т. ДЖЕЙМСА**

Д. Т. Джеймс створює образ селянина як носія традицій та «народного духу» українського етносу. Культурний плюралізм українських етнічних земель, що на початку XIX століття входили до складу різних держав, зумовив амбівалентну природу образу жителів невеликих сіл та великих розвинутих міст. Зображення дихотомічної єдності міста і села у «Щоденнику...» Д. Т. Джеймса набуло рис романтичної традиції єднання людини і природи.

Романтизм як художній метод у зв'язку з новими естетичними інтенціями переніс мистецьке сприйняття дійсності у площину трансцендентального осягнення реалій оточуючого світу. Образи міста та села утворюють дихотомічну єдність романтичного простору. Романтичний герой перебуває у гармонійній єдності із світом природи, зображення якого домінує над зображенням урбаністичного життя. Образ села трансформується у трансцендентальний праобраз єднання сучасної людини зі світом природи і виступає в естетиці романтизму як домінуючий художній простір.

Поїздки Європою, які були, як правило, заключним етапом в одержанні освіти у деяких європейських університетах, набули на початку XIX століття рис романтичного осмислення нового екзотичного простору, який складав дихотомічну єдність великих міст та маленьких селищ [2, с. 36]. Пізнання мандрівниками інших європейських народів відбувалося у межах несхожості їх національних культур.

Дослідження нових екзотичних земель на півночі та сході Європи відкрило для мандрівників такі країни як Російська імперія та Варшавське герцогство, до складу яких входили етнічні українські землі. Одним із англійців, які відвідали ці краї на початку XIX століття, був Д. Т. Джеймс (1786 – 1828). У 1816 році він опублікував «Щоденник подорожі до Німеччини, Швеції, Росії та Польщі у 1813 – 1814 роках» у двох томах. Більша частина цього щоденнику була присвячена перебуванню автора у Російській імперії (Санкт-Петербург, Тверь, Новгород Великий, Москва, Мглін, Стародуб) та на Правобережжі: Житомир, Новоград-Волинський, Дубно, та Польщі: Варшава, Краків.

Д. Т. Джеймс народився 23 січня 1786 року у місті Регбі графства Уорікшир. Його батько Томас Джеймс займався науковою діяльністю і впродовж тривалого часу обіймав посаду директора школи. Сам Д. Т. Джеймс, після того як отримав середню освіту, був студентом, а пізніше – тьютором в Оксфорді. Тоді він і здійснив мандрівку країнами

Європи. У 1816 році Д. Т. Джеймс прийняв духовний сан і через деяких час був назначений єпископом Калькутти [3, с. 7–8].

У передмові до «Щоденника...» автор виклав цілі поїздки та пояснив її важливість для власної освіти. Жанр твору Д. Т. Джеймс визначив як щоденника («a journal» – в англійському варіанті синонімічно слову «a diary» – щоденник). У передмові він пояснив, що «перевага надається формі щоденника як способу викладу думок та опису подій у порядку того, як вони починають виникати; за допомогою цього читач має можливість робити власні висновки без будь-яких упереджень» [4, с. 5]. У «Щоденнику...» записи велись по датам, мали дискретний характер, що відповідає обраному жанру, але у тексті відсутнє авторське «я». Мандрівник описував в основному події, які відбувалися із ним у дорозі, а також інформував читача про історію, торгівлю, зовнішню політику, благоустрій міст та селищ, де він знаходився.

Наративний стиль автора змінювався відповідно до тих подій чи реалій, які він описував. Відірваність жителя великих міст від природи присутня у стислості, інформативності, теоретичності опису їх життя та побуту. Д. Т. Джеймс під час подорожі описував Київ як величне місто: «Коли ми піднялася на вершину, то нашим поглядам відкрився новий краєвид: купола, що раніше були лише різнокольоровими цятками на горизонті, постали перед нами блиском золота і тисячами яскравих кольорів, які сліпили наші очі» [5, с. 366]. Величність архітектури, зокрема церковної, водночас захоплювала та гнітила автора. Життя у місті обумовлювалося для англійського мандрівника доби романтизму впливом цивілізації, віддаленістю від природи, а отже і неможливістю мати власну свободу.

Під час опису кріпацтва («a slavery» – рабства, через відсутність аналогічних реалій у житті інших європейських народів) автор робив акцент на своєрідне небажання самих невольників власної свободи, звичність такого життя: «Будучи абсолютно неспроможними уявити собі примарні ідеї свободи, вони відчували певне задоволення існуючим звичним для них устроєм, тому що були не стільки безсилі, як інертні» [5, с. 153]. Д. Т. Джеймс пояснював це передусім природою російської влади, яку називав «чисто східним деспотизмом, який не може бути подавленим навіть зростаючою європейською свободою» [5, с. 4]. Образ жителя Російської імперії мав риси східного типу культури. Під час опису реалій життя в імперії автор схилився до зображення відмінних рис над схожими.

Не тільки образ невольника, але і заможного жителя великих російських міст був позбавлений в описі англійця рис вільного життя. Д. Т. Джеймс відмітив «вплив релігії на загальну масу людей», а також використання її як способу виховання у населення «слухняності і самозречення» [5, с. 69]. Саме перебування серед урбаністичних пейзажів гнітить та унеможливорює гармонію людини із природою, яка у романтичному світогляді набула рис самоцілі людського існування. Вулиці та архітектура великих міст в описах Д. Т. Джеймса постали гнітючими, такими, що уособлюють надмірну владу імперії, а жителі схильними до «зухвальства та показної щедрості» [5, с. 206].

Під час опису міст Д. Т. Джеймс акцентував увагу на зовнішніх проявах людського існування. Він описував соціальне життя людини, діяльність держави, її міжнародні стосунки: торгівля, зовнішня політика тощо. Англійський мандрівник зазначав, що: «імперське скляне виробництво здійснювалося в основному рабами, які отримували зарплатню, 25 чи іноді 28 рублів на місяць» [5, с. 23]. Жителі міста позбавлені індивідуальних рис. Автор зазначив подібність їх манер, світських заходів, одягу до відповідних реалій інших європейських народів: французького, німецького, англійського.

Зображення англійським мандрівником православних храмів підкреслює непокданість романтичного уявлення про Бога як творця природи і невід'ємної її частини із владним образом Творця, який присутній у стінах величних споруд, сповнених надмірної розкоші, яка була недоступна більшості населення імперії. (цитата) Людина доби романтизму набувала близькості до Бога через єднання з природою та відірваність від матеріального світу зовнішніх речей, який пригнічує та унеможливує її духовну свободу.

Житель села поставав у «Щоденнику...» Д. Т. Джеймса вільним від реалій урбаністичного життя та набув рис національної самобутності. Автор створив синтетичний образ природної людини, у життя якої поступово проникає цивілізація великих міст: «Якщо глянути на місцевість, що знаходиться нижче, то перед очима постає незаймана долина, серед якої блакитною стрічкою простягається Дніпро» [5, с. 337]. Д. Т. Джеймс описував передмістя Києва, як «край, де ніби ще не ступала нога цивілізації» [5, с. 338]. Англійський мемуарист поєднав опис бідності селян із описом їх «чистоти, охайності, звичливості та уваги» [5, с. 511]. Під час опису селян наративний стиль Д. Т. Джеймса набуває рис суб'єктивності та набуває рис художності.

Віра у Бога тісно перепліталася із майже язическими традиціями та абсолютним єднанням із природою. Д. Т. Джеймса як англійського мандрівника вразила церемонія весілля, свідком якого він став, подорожуючи на Волині: «Це була найхарактерніше для цієї місцевості дійство, повне веселощів та барв. Жінки хоч і не були досить красивими та витонченими, але вирізнялись своєю життєрадісністю та завзятістю» [5, с. 365].

Життя міста мало прогресивний характер, а образ міщан – це інтегрований образ представника європейського часопростору, який разом із розвитком суспільства загалом набував загальних рис схожості із іншими прогресивними народами і втрачав індивідуалізовану самобутність. Культурний плюралізм українських етнічних земель, що на початку XIX століття входили до складу різних держав, зумовив амбівалентну природу образу жителів невеликих сіл, які були основними носіями народної традиції та увібрали риси сусідніх близьких культур. Відповідно до романтичної традиції Д. Т. Джеймс створює образ селянина як носія традицій та «народного духу» українського етносу на початку XIX століття.

Анастасия Церковна. Дихотомия города и села в изображении украинских этнических земель в «Дневнике путешествия в Германию, Швецию, Россию и Польшу в 1813 – 1814 годах» Д. Т. Джеймса.

Д. Т. Джеймс создает образ селянина как носителя традиций и «народного духа» украинского этноса. Культурный плюрализм украинских этнических земель, которые вначале XIX века входили в состав разных государств, обусловил амбивалентную природу образа жителя небольших сел и развитых городов. Изображение дихотомического единства города и села в «Дневнике...» Д. Т. Джеймса приобрело черты романтической традиции человека и природы.

Anastasiya Tserkovna. Dichotomy of city and village in the image of Ukrainian ethnic cities in the «Diary of trip to Germany, Sweden, Russia and Poland in 1813 – 1814 of D. T. James».

J. T. James created an image of a villager as a carrier of traditions and national spirit of Ukrainians. Cultural pluralism of Ukrainian lands which were included in the territory of other countries caused ambivalent nature of inhabitants of small villages and developed cities. Description of dichotomy of a city and a village in «Journal of a tour in Germany, Sweden, Russia, Poland, during the years of 1813 – 1814» (1819) by J. T. James acquired features of romantic tradition of connecting humanity and nature.

Список використаної літератури

1. Гуревич П. С. Философия человека. – М. : ИФРАН, 1999 – 2001. – 206 с.
2. Шестаков В. П. Русские в британских университетах. Опыт интеллектуальной истории и культурного обмена. – СПб : Нестор-История, 2009. – 316 с.
3. James E. Brief memoirs of late right reverend John Thomas James, D. D., lord bishop of Calcutta. – London : J. Hatchard and son, 187, Piccadilly, 1830. – 258 p.
4. James J.T. Journal of a Tour in Germany, Sweden, Russia, Poland, during the years 1813 and 1814 by J. T. James, Esq. student of Christ Church, Oxford. – Vol. I. Third edition. – London : John Murray, Albemarle-stkelt, 1817. – 470 p.
5. James J.T. Journal of a Tour in Germany, Sweden, Russia, Poland, during the years 1813 and 1814 by J. T. James, Esq. student of Christ Church, Oxford. – Vol. II. Second edition. – London : John Murray, Albemarle-stkelt, 1817. – 435 p.

